

Filozofická
fakulta

Genius loci ...

Oponentský posudek na habilitační práci odevzdanou na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Název práce: Optimismus a jeho role v kontextu zdraví
Autor: PhDr. Jaroslava Dosedlová, Ph.D.
Oponent práce: doc. PhDr. Radko Obereignerů, Ph.D.

Autorka předkládané práce se dlouhodobě věnuje vybraným oblastem sociální psychologie, psychologie zdraví a psychoterapie (specificky např. možnostem taneční a imaginativní terapie). V rámci vědeckého působení je autorkou řady odborných publikací (viz předložený habilitační spis). Předložená monografie byla vydána Masarykovou univerzitou v edici Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v roce 2018 (ISBN 978). Jedná se o recentní publikační výstup recenzovaný prof. PhDr. Ivanem Sarmány-Schullerem, CSc. z Centra společenských a psychologických věd Slovenskej akadémie vied a doc. PhDr. Lubomírem Vašinou, CSc. z Masarykovy univerzity.

Rozsah předložené práce je 163 stran včetně citačního aparátu a rejstříku. Literární krytí je sestaveno z cca 300 zdrojů s mírnou převahou zahraničních odborných publikací. Jako citační norma jsou zvolena doporučení APA. Proveden je souhrn v anglickém jazyce v rozsahu sedmi stran. Publikace je katalogizována v Národní knihovně ČR a to jak ve formě tištěné, tak online ve formátu pdf. Monografie splňuje formální kritéria pro definici druhu vědeckého výsledku typu B, tj. odborná kniha. Monografie vznikla jako výstup výzkumu realizovaného s podporou agentury GAČR, projekt číslo GA 13-19808S s názvem „Chování zdraví podporující a zdraví ohrožující: determinanty, modely a konsekvence“.

Vyjma povinných součástí je předložená práce rozdělena do pěti hlavních kapitol. V první kapitole jsou vymezeny předmětné pojmy optimismus a pesimismus z historického hlediska. Historické souvislosti jsou podány především ve světle náboženských a filozofických

systémů. Psychologické zakotvení je naznačeno (kap. 1.3) a následuje kapitola věnovaná současným psychologickým teoriím optimismu. Autorka vhodným způsobem zařazuje do textu první z provedených studií (kap. 2.2). Experimentálně je zařazena metoda vlastní konstrukce (DSP, Dotazník sociálních perspektiv, škála optimismu a subjektivního pocitu kontroly). Ve třetí kapitole jsou zpracovány konstrukty optimismu a pesimismu vycházející více z konstrukce samotných diagnostických nástrojů (např. konstrukt defenzivního pesimismu, dispoziční optimismus aj.). Přínosem je představení tří modelů modelu optimismu a jejich faktorových modelů. V druhé polovině publikace se již setkáváme s propojením konstruktů optimismu a pojmu zdraví. Uvedená studie (č. 7) je zaměřena na zdraví podporující a zdraví ohrožující chování, propojení s osobnostními charakteristikami a proměnnými odrážejícími míru dispozičního optimismu a defenzivního pesimismu. Dílčí výsledky studií přinášejí i méně očekávaná zjištění, např. nebyl potvrzen optimismus jako významný prediktor zdraví podporujícího chování (s výjimkou péče o duševní hygienu). Závěrečná studie je již propojena s kulturním kontextem, a to z pohledu socializačních vlivů, je zde využito sociologický model typologie kultur dle Geerta Hofstedeho.

Jedním z předpokladů habilitační práce je předložení vlastního vědecko-výzkumného počínu, což autorka naplňuje představením celkem jedenácti původních empirických studií, jejichž výsledky byly v průběhu několika let postupně publikovány. Celkově je publikace velmi zdařilou syntézou vlastních výzkumů s širším teoretickým rámcem, ve kterém autorka přesahuje hranice prezentovaných výzkumů, obohacuje je o zahraniční práce, včetně objevujících se metaanalytických studií. Je potřeba ocenit především smysl pro systematickou práci, využití širokého rozpětí pokročilých statistických postupů. Autorka prokazuje dobrou erudici v oblasti psychologické diagnostiky vztahené ke zkoumanému tématu.

Jak již bylo uvedeno, použity jsou pokročilé statistické postupy, přesto je nezbytné kriticky se vyjádřit ke skutečnosti, že autorka místy neuvádí či opomíjí zásadní psychometrické ukazatele, především ty, které se vztahují k validitě metod, což kontrastuje s uváděním jejich spolehlivosti. Pokud jsem dobře porozuměl, poslední, jedenáctá, studie vznikala pod odborným vedením dr. Dosedlové jako diplomová práce (Schejbalová, 2006), bylo by jistě vhodnější citační odkaz uvést společně s názvem studie.

Otázka k diskusi: Zda autorka zvažovala směřovat výzkum konstruktů optimismu v souvislosti s osobnostními charakteristikami zjišťovanými metodami spadajícími do oblasti klinické psychologie?

Závěrem mohu konstatovat, že habilitační práce PhDr. Jaroslavy Dosedlové, Ph.D. splňuje požadavky standardně kladené na úroveň habilitačních prací, a proto předloženou habilitační práci doporučuji k dalšímu řízení před Vědeckou radou Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Autorce přeji hodně štěstí a zdaru v průběhu habilitačního řízení.

A black rectangular box redacting the signature of the author.

V Olomouci, 25. června 2020

doc. PhDr. Radko Obereignerů, Ph.D.